

KOMMUNER OCH LANDSTING SOM DEMOKRATIÅKTÖRER

Fullmäktigeberedningar

INSPIRATIONSSKRIFT FÖR FÖRTROENDEVALDA (4)

Sveriges
Kommuner
och Landsting

KOMMUNER OCH LANDSTING SOM DEMOKRATIÅKTÖRER

Fullmäktigeberedningar

INSPIRATIONSSKRIFT FÖR FÖRTROENDEVALDA (4)

Upplysningar om innehållet:

Lena Langlet, lena.langlet@skl.se

Anna Lindström, anna.lindstrom@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2013

ISBN/Bestnr: 978-91-7164-999-7

Text: Martin Lidhamn, Anna Lindström och Lena Langlet

Foto omslag: Thomas Henrikson

Foto inlaga: Matton, Johner bildbyrå, Maskot,

Thomas Henrikson (s 18, 22)

Produktion: Kombinera AB

Tryck: LTAB, 2013

Förord

Att vara förtroendevald i kommuner, landsting och regioner är ett viktigt, roligt och utmanande uppdrag. Det är ett förtroende man alltid funderar över hur man på bästa sätt kan leva upp till. I inspirationsseriens fjärde skrift tar Sveriges Kommuner och Landsting upp utmaningar för den lokala politiken – de politiska organen och de förtroendevalda – vid införandet av fullmäktigeberedningar.

Det politiska uppdraget handlar om att ta ansvar för prioriteringar av våra gemensamma resurser och fatta beslut om frågor som rör människors vardag. Som förtroendevalda ska vi ta ansvar för och verka för att skapa ett samhälle som ger medborgaren möjlighet till ett liv av god kvalitet utifrån individuella behov.

Ett samhälle där kommuner, landsting och regioner skapar förutsättningar för god hälsa, arbete, bostad och utbildning. För att klara detta krävs samarbete med näringslivet och civilsamhället men framförallt med de som använder tjänsterna – medborgarna.

Att ta ansvar innebär även att skapa förståelse för kommunens, landstingets och regionens uppdrag att ta ansvar för helheten och för att prioritera de gemensamma resurserna. Det kräver också ett samspel med medborgare och civilsamhället där de ges möjlighet att vara en aktiv partner i samhällsutvecklingen. Det innebär ett synligt politiskt ledarskap, politiska institutioner som främjar och utvecklar en kultur där medborgare och civilsamhällets röst ses som en resurs för samhällets utveckling. Det handlar om att värna om de mänskliga rättigheterna till deltagande.

Stockholm i november 2013

Anders Knape
Ordförande
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 7 **Utmaningar vid införande av fullmäktigeberedningar**
Hur kan fullmäktigeberedningar stärka fullmäktige? Hur kan uppdraget som folkvald stärkas genom beredningar?
- 11 **Utmaning 1: Hitta nya vägar till beslutsfattande**
Vad innebär fullmäktigeberedningar för fullmäktiges arbete? Vem ska bereda de långsiktiga och strategiska frågorna? Hur går man från ord till handling?
- 15 **Utmaning 2: Stärkt medborgarperspektiv**
Hur kan rollen som medborgarföreträdare stärkas? Hur kan beredningarna utveckla sin dialog med medborgarna? Kan fullmäktigeberedningar locka nya människor in i politiken?
- 19 **Utmaning 3: Tydlig ansvarsfördelning och stärkt samarbete i den politiska organisationen**
Hur får vi en bra ansvarsfördelning mellan fullmäktigeberedningar och styrelse/nämnder? Hur kan beredningar komplettera traditionell beredning?
- 23 **Utmaning 4: Lämna dagordningen**
Vem ska nomineras till det nya uppdraget som beredningsledamot? Hur gör vi uppdraget som beredningsledamot intressant?

Utmaningar vid införande av fullmäktigeberedningar

Hur kan fullmäktigeberedningar stärka fullmäktige? Hur kan uppdraget som folkvald stärkas genom beredningar?

I varje kommun, landsting och region (fortsättningsvis benämnda kommuner och landsting) ska det finnas en beslutande församling i form av fullmäktige med yttersta ansvar för verksamheten och som är det enda organ där ledamöterna är direktvalda av medborgarna. De folkvalda är därmed viktiga företrädare för medborgarna vid bland annat beslut om visioner, mål och riktlinjer för den kommunala verksamheten.

Fullmäktige har en stark kommunalrättslig ställning men beskrivs ibland som ett maktlöst transportkompani som enbart legitimerar andras förslag till beslut. Därtill har det de senaste decennierna blivit allt svårare att rekrytera kandidater till kommunala förtroendeuppdrag och allt fler hoppar dessutom av politiken. Om inte makten finns i fullmäktige där medborgarna har full insyn kan fullmäktiges roll ses som otydlig och obetydlig. Medborgarna kan ha svårt att se kommunen eller landstinget som en politisk styrd organisation. För att inte försvaga den lokala demokratin och förtroendet för de förtroendevalda är det viktigt att demokratiaktörskapet främjas och utvecklas. En väg för att göra detta kan vara att göra fullmäktige till en mer intressant arena för både förtroendevalda och medborgare.

De senaste åren har det blivit allt vanligare att försöka stärka fullmäktige genom att inrätta fullmäktigeberedningar.

Enligt kommunallagen får fullmäktige tillsätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller grupp av ärenden. Beredningar, som kan vara tillfälliga eller permanenta och som blir ett komplement till styrelse och nämnder. Uppdragen för beredningarna brukar vara sektors och/eller tvärvärdpolitiska samt av mer strategisk och långsiktig karaktär. Det kan röra olika sakområden och innebära att beredningen tar fram ett förslag till exempelvis en vision för kommunen/landstinget, översiktsplan, skolplan, äldreomsorgsplan eller integrationsplan.

Under de senaste åren har det blivit allt vanligare att försöka stärka fullmäktige genom att inrätta fullmäktigeberedningar som en del av fullmäktige. Syftet har varit att göra de folkvalda mer aktiva i sin styrning och ledning av kommunen/landstinget. Den här inspirationsskriften vänder sig till de kommuner och landsting som överväger eller är på väg att införa fullmäktigeberedningar oavsett utformningen av nämndorganisationen.

Intentionen med införandet av fullmäktigeberedningar är alltså oftast att stärka och vitalisera fullmäktige. Det finns dock också viss skepsis mot fullmäktigeberedningar. Kritikerna har lyft fram att beredningar upplevs som pratklubbar som inte fattar några beslut och att beredningarnas uppdrag inte känns meningsfulla eftersom de inte påverkar beslutsprocessen.

Nya former för det demokratiska arbetet innebär följaktligen nya utmaningar för den lokala demokratin. Det gäller för de förtroendevalda att hitta sina roller i den nya modell som arbetet med fullmäktigeberedningar innebär. Det handlar om att hitta nya vägar till beslutsfattande och få ett fungerande samspel mellan fullmäktige och styrelse/nämnder. Det handlar även om att vara medveten om vad uppdraget innebär och att formerna för det politiska arbetet är annorlunda än vid de mer traditionella arbetssätten.

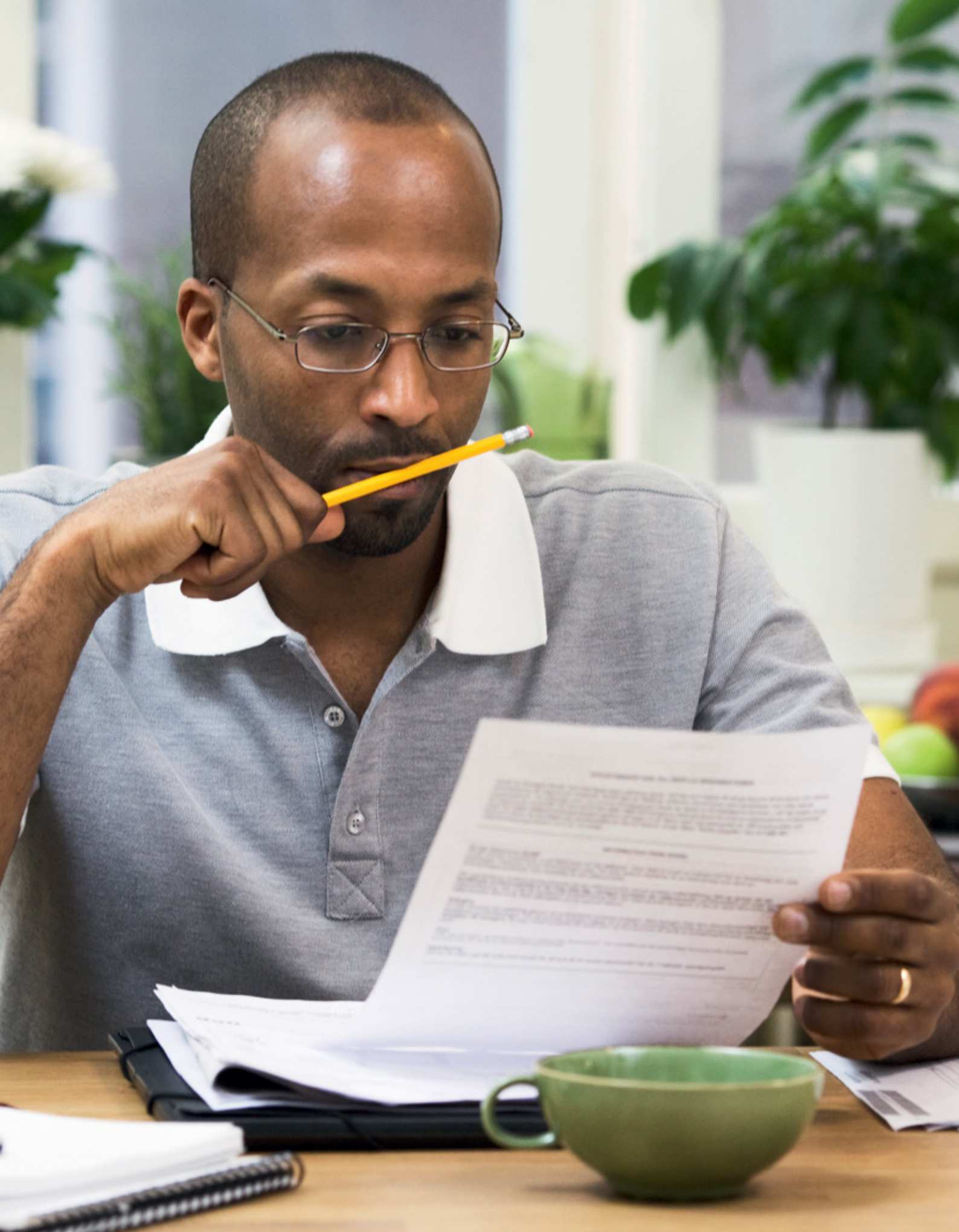
Det ligger också en utmaning i att göra fullmäktigeberedningarna till en del av fullmäktige. Det handlar om att få fullmäktige och de folkvalda att se nytan av beredningarnas arbete. Erfarenheter visar att det under beredningsprocessen har varit framgångsrikt om fullmäktige har haft en vägvalsdebatt som syftar till att ge möjlighet till input till beredningsprocessen. En debatt i fullmäktige ger de folkvalda inflytande i beredningsprocessen och är samtidigt en möjlighet för dem att diskutera visionära och ideologiska frågor.

Fullmäktigeberedningar kan således vitalisera fullmäktige på ett annat sätt än då en nämnd har berett ett ärende som i princip redan är avgjort innan behandling i fullmäktige. Uppdraget som folkvald och den folkvalda församlingen medför ett tydligt medborgarperspektiv för fullmäktigeberedningarna. Visst fokus flyttar från indirekt valda förtroendevalda till det folkvalda fullmäktige. På detta sätt tydliggörs ansvaret för de politiska besluten. Samspelet med medborgarna och att finna former för denna dialog är en utmaning för beredningarna och kan, om det sköts väl, förstärka kommunen eller landstingets roll som demokratiaktör.

Arbetet i en beredning skiljer sig från arbetet i en nämnd dels i att med nya metoder möta medborgarna, dels i att lämna dagordningen och utforska en fråga på ett nytt sätt. Här i ligger en utmaning för de politiska partierna, att välja ledamöter som kan axla detta uppdrag. Ledamöter som både tycker det är spännande och utvecklande att pröva ett nytt sätt att forma politiken och utveckla verksamheten. Ledamöter som har vilja och mod att möta medborgarna och som har en vilja att finna samarbetsformer med oppositionen för att komma fram till förslag till lösningar.

SÅ VANLIGA ÄR FULL- MÄKTIGEBEREDNINGAR

Enligt SCB:s statistik uppger 132 kommuner att de använder sig av fullmäktigeberedningar under mandatperioden 2010–2014. Antalet tillfälliga beredningar med ett avgränsat uppdrag ökar. Inriktningen på beredningarna varierar, men vanligast är någon form av demokratiberedning.

UTMANING 1:

Hitta nya vägar till beslutsfattande

Vad innebär fullmäktigeberedningar för fullmäktiges arbete? Vem ska bereda de långsiktiga och strategiska frågorna? Hur går man från ord till handling?

Inrättande av fullmäktigeberedningar kräver tålamod. Effekterna av införandet kommer inte direkt utan arbetssättet måste få tid att utvecklas och sätta sig i organisationen, både för förtroendevalda och tjänstemän. Erfarenheter visar att en av de stora utmaningarna för kommuner och landsting är att finna en politisk samsyn kring syftet med införandet av fullmäktigeberedningar. Det gäller att noggrant stöta och blöta frågan och diskutera de demokratiska effekterna av att använda sig av fullmäktigeberedningar.

En politisk samsyn ger en gemensam ansvarskänsla och bäddar för en långsiktighet även om önskade effekter till en början uteblir eller maktförhållanden förändras mellan mandatperioder. För att uppnå en samsyn kring syftet med beredningar är det viktigt att involvera partiernas gruppledare och fullmäktigegrupperna i dialogerna innan införandet. Denna samsyn krävs dock inte enbart inom de politiska blocken utan även inom kommunen och landstingets tjänstemannaorganisation. Är inte kommun- eller landstingsledningen med i denna process är det ytterst svårt att få legitimitet för ett nytt system.

Inrättande av fullmäktigeberedningar kräver tålamod.

I detta sammanhang är det också betydelsefullt att föra dialog kring fullmäktiges egen utmaning i införandeprocessen. Det finns en risk att kommunen/landstinget rusar iväg och tillsätter beredningar innan det finns en samsyn om mål och syfte. Detta kan få konsekvenser längre fram i arbetet. Här gäller det också att utvärdera arbetet under resans gång. Det handlar om att lära sig av processen och ta med sig dessa kunskaper i det fortsatta genomförandet.

Beredningarna måste själva ha inflytande om uppdragen ska kännas meningsfulla.

Erfarenheter från kommuner och landsting visar att det är av stor vikt hur fullmäktiges styrning av beredningarna fungerar. Det är en utmaning för fullmäktige att se beredningarna som något annat än en traditionell nämnd och tydliggöra vad som skiljer och vad beredningarna ska vara till för. Fullmäktiges styrning av beredningarna behöver vara klar och tydlig och detsamma gäller de uppdrag som fullmäktige ger beredningarna. Tydliga uppdrag bäddar för att beredningarna får en klar bild av vad som ska utredas samt möjliggör en bättre beredningsprocess och beslutsförslag tillbaka till fullmäktige. Men det är viktigt att inte fullmäktige pekar för mycket med hela handen. Beredningarna måste själva ha inflytande om uppdragen ska kännas meningsfulla. Annars är risken att beredningsledamöterna tappar intresset. Utmaningen ligger i att hitta balans mellan frihet och styrning.

Genom att fullmäktige kommer in i processen tidigare än normalt krävs det mer tid av de förtroendevalda och en större sakkunskap. Detta kan medföra att fullmäktigeuppdraget känns mer betydelsefullt och viktigt, men också att det blir ett tidskrävande uppdrag som kan innebära svårigheter för rekryteringen av förtroendevalda. Det kan även stjäla tid från övriga partiarbetet eller den förtroendevaldes fritid. Längden på fullmäktiges sammanträden och ärendelistan kan dessutom bli längre, vilket antagligen tar mer tid i anspråk från de förtroendevalda. Här är det en utmaning att skapa vitala och effektiva mötesformer utan att demokratin inskränks.

Det är en utmaning att se till att beredningarnas arbete hänger ihop med resten av den politiska organisationen och verksamheten. Ambitiösa fullmäktigeberedningar vill självklart arbeta fram bra visions- och måldokument. En utmaning för beredningarna är att inte bli alltför detaljerade i sina dokument, vilket kan medföra svårigheter för förvaltningen då målen ska lyftas in i verksamheten. Här spelar samspelet mellan politik och tjänstemän en viktig roll. En anledning till att fullmäktigeberedningarna ibland formulerar mål på detaljnivå kan vara brist på stöd och resurser från kommunen/landstinget. Oftast har fullmäktige inte någon egen förvaltning och förvaltningarna jobbar på uppdrag av styrelse eller nämnd. En viktig del vid införandet av beredningar är att se att beredningar behöver resurser. Det handlar om såväl tjänstemanna- och expertstöd som ekonomiska resurser för utbildning, sammanträden, utredning och medborgardialog.

Att kunna visa på de ekonomiska konsekvenser som följer av framtagna förslag är också en utmaning för beredningarna. Då det saknas framarbetade kalkyler är det svårt att förankra förslagen i förvaltningarna. Ett sätt att skapa

förankring i förvaltningarna är att ge fullmäktigeberedningarna ett ekonomiskt ansvar för sina förslag till visions- och måldokument.

Frågeställningar:

- › Hur kan en fullmäktigeberedning komplettera en traditionell nämndorganisation?
- › Vilka frågor kan vara möjliga att överlämna till fullmäktigeberedningar?
- › Vilka förutsättningar bör fullmäktige ge fullmäktigeberedningar?

Frågor att diskutera

UTMANING 2:

Stärkt medborgarperspektiv

Hur kan roller som medborgarföreträdare stärkas? Hur kan beredningarna utveckla sin dialog med medborgarna? Kan fullmäktigeberedningar locka nya människor in i politiken?

Om ett system med fullmäktigeberedningar ska bli framgångsrikt så behöver medborgarperspektivet stärkas ytterligare. I beredningsarbetet är dessutom de förtroendevalda inte enbart partipolitiker utan också befolkningsföreträdare och deras arbete i beredningen präglas av lärande och dialog. Kontakten med allmänheten ställer nya krav på de förtroendevalda och detta bör kommuniceras tydligt så att de förtroendevalda är medvetna om vad det nya uppdraget innebär.

Efter att fullmäktigeberedningarna fått sitt uppdrag gäller det för dem att utreda ärendet dels genom kontakter med partierna, dels genom ett stort inslag av dialog med medborgare och intresseorganisationer. En utmaning för beredningarna i detta arbete är att finna olika former för dialog och delaktighet, så att alla som berörs av beslutet blir lyssnade på, inte bara de som redan har en stark röst. Utmaningen ligger i att söka upp olika medborgare på olika platser och genom olika medier för att få ett brett spektrum av synpunkter, åsikter, värderingar och idéer till lösningar kring den fråga som beredningen har att utreda. Medborgardialogen kan ske genom möten på arbetsplatser, föreningsträffar, studiebesök eller att man söker upp människor på gator och

Om ett system med fullmäktigeberedningar ska bli framgångsrikt så behöver medborgarperspektivet stärkas ytterligare.

torg. Det krävs dock ett planeringsarbete innan dialogen påbörjas där det klargörs vad det är man vill veta, vilka målgrupperna är, hur resultatet ska återredovisas et cetera.

Samspelet med medborgarna förstärker den förtroendevaldes roll som demokratiaktör men medför samtidigt nya utmaningar för de förtroendevalda. Ökade medborgarkontakter får följderna att man ofta får förklara den lokala demokratins avvägningar, prioriteringar och funktionssätt. Det gäller också att skapa förståelse för de förtroendevaldas helhetsansvar. Men det handlar också om att lyssna på och ta hjälp av medborgarna för att få med olika infallsvinklar i komplexa och långsiktiga frågor. Det utåtriktade beredningsuppdraget går mer ut på att vara tillgänglig och möta allmänheten än att sitta i sammanträdesrummet. Detta kräver mer av politikerrollen och kan innebära både positiva upplevelser och obekväma situationer.

I en tid då färre och färre väljer att engagera sig i ett politiskt parti och ta till sig en hel ideologi är det en utmaning att bredda det politiska engagemanget till flera. Det finns medborgare som är engagerade i en särskild sakfråga men inte är villiga att bli partimedlem och förtroendevald fullt ut. Hur kan vi få med dem i det demokratiska arbetet? Hur kan vi rekrytera nya förtroendevalda? För dem som är engagerade, i en för dem viktig politisk fråga, kan ett temporärt beredningsuppdrag vara en möjlighet att pröva på rollen som förtroendevald. Det handlar om att se medborgare som kan och vill ge sig in i en sakfråga som en resurs. På så sätt bejakas ett politiskt engagemang även för dem som inte vill bli förtroendevalda. Ett intressant uppdrag kan kanske också leda till att beredningsledamoten efter en tid vill ta andra politiska uppdrag i kommunen eller landstinget.

Genom en vägvalsdebatt i fullmäktige under beredningsprocessen med strategiska och långsiktiga frågor som dessutom är öppet ställda blir debatten i fullmäktige mer visionär. Erfarenheter visar också att debatten blir mer ideologisk. Förtroendevalda har beskrivit det som att ”politiken blir mer politisk”. De folkvalda blir mer involverade i beredningsprocessen och utmaningen ligger i att i fullmäktigedebatten lyfta in både medborgarperspektivet och verksamhetsperspektivet och korsbefrukta dessa. På så sätt agerar de folkvalda som både demokrati- och serviceaktör och politikens vägval diskuteras öppet i det offentliga rummet istället för i stängda rum med ett färdigberett förslag lagom till ärendet läggs på fullmäktiges bord.

Det finns dock en utmaning i att hitta balans mellan att fullmäktige blir mer visionärt och ideologiskt och hanteringen av de dagsaktuella detaljfrågorna. Vardagsfrågorna kan ofta vara de frågor som intresserar medborgarna och väcker engagemang. En förändring som innebär ett fokus på visionära och ideologiska frågor kan leda till minskat folkligt intresse för fullmäktiges arbete, vilket då ger en motsatt effekt mot det som förändringen syftade till.

Frågor att diskutera

Frågeställningar:

- › På vilket sätt kan medborgarperspektivet lyftas in i fullmäktige?
- › Hur kan beredningen ta vara på människors politiska engagemang?
- › Hur kan ett beredningsuppdrag vara ett sätt att kanalisera ett politiskt engagemang?

UTMANING 3:

Tydlig ansvarsfördelning och stärkt samarbete i den politiska organisationen

Hur får vi en bra ansvarsfördelning mellan fullmäktigeberedningar och styrelse/nämnder? Hur kan beredningar komplettera traditionell beredning?

Traditionellt utgörs den politiska organisationen av fullmäktige, styrelse samt nämnder och fördelningen av uppgifter och ansvar är vanligen tydligt. Fullmäktige har rollen som det beslutande organet medan styrelse och nämnder har rollen som verkställande och beredande organ. När man inrättar fullmäktigeberedningar tillkommer ytterligare ett politiskt organ och detta måste tilldelas uppdrag och ansvar i förhållande till de övriga. Erfarenheter visar att detta är en grannliga uppgift där det kan uppstå ”konkurrens” mellan de traditionella organen och det nya.

Vanligast är att det uppstår problem mellan fullmäktige och styrelsen. Den formella utgångspunkten är enkel. Styrelsen ska ges möjlighet att yttra sig över frågor och fullmäktige har det slutliga beslutsansvaret. Fullmäktige har också rätten att ta upp en fråga för behandling även om styrelsen inte yttrat

Vanligast är att det uppstår problem mellan fullmäktige och styrelsen.

sig i ärendet. Även om detta formella ansvar ligger på fullmäktige kan det i praktiken uppstå en konkurrenssituation om vem som har makten över de strategiska och långsiktiga frågorna. Styrelsen som är van att vara det beredande organet kan uppfatta att de tappar kontrollen över en fråga när den tilldelas en beredning. Att hitta former för hur ansvarsfördelningen ska vara och uppdragen ska fördelas och hur samspelet under beredningen av en fråga ska ske mellan fullmäktige och styrelsen är centralt för att uppnå en fungerande beredningsprocess. Utmaningen ligger också i att utgå från ett demokratiperspektiv och inte enbart ett effektivitetsperspektiv.

En erfarenhet är att man pratar för lite om styrmodell och mer om reglementen och delegationsordningar. Det kan medföra svårigheter att införliva beredningarnas arbete i den ordinarie styr- och planeringsprocessen. Det är därför en utmaning att se till att beredningarnas arbete hänger ihop med resten av verksamheten så att beredningarna inte blir som isolerade öar i den politiska organisationen. Där beredningarna jobbar på med sitt långsiktiga arbete medan det övriga politiska arbetet fortsätter som tidigare. Där de rapporter som tas fram i beredningarna blir hyllvärmare och man misslyckas helt enkelt med att implementera framtagna mål- och visionsdokument och planer i verksamheten. För att motverka två parallella politiska processer och underlätta implementeringen är det en utmaning att utveckla en arena för en löpande dialog mellan fullmäktige och dess beredningar samt styrelsen så att deras arbete flätas samman och strävar åt samma håll med gemensamma mål. På så sätt kan beredningarnas arbete infogas i den ordinarie styrprocessen och ansvarsfördelningen göras tydlig. Utöver detta bör styrelse och förvaltning föra en dialog för att sedan förankra den gemensamma synen på de långsiktiga frågorna.

Det är med andra ord en stor utmaning hur fullmäktige och styrelse finner sina roller.

Det är med andra ord en stor utmaning hur fullmäktige och styrelse finner sina roller. Men det är också en utmaning i hur nämnderna finner sina roller. Erfarenheter visar att nämnder kan uppleva ett minskat inflytande och en reducerad roll i beredningsprocessen när beredningar inrättas. Framför allt blir det tydligt när det inrättas beredningar för uppdrag som tidigare legat på en enskild nämnd. Därför är det angeläget med en kommunikation mellan fullmäktigeberedningar och nämnder om uppdrag och samspel. Dialogen kan till exempel ske genom samlat presidium eller presidieöverläggningar. Arbetet med beredningar ger inte enbart ökade möjligheter till insyn i politiken för medborgarna utan även oppositionen får insyn och inflytande i strategiska frågor. I dessa frågor är det viktigt med breda överenskommelser. Det kan vara svårt att uppnå och kräver mycket av de förtroendevalda. Vidare är det en utmaning för partigrupperna att ta tillvara den kunskap som beredningsledamöterna får på olika områden i beredningarnas lärandeprocess. Partierna har en betydelsefull roll för ett gott samspel och fullmäktigegrupperna måste säkerställa att beredningarnas arbete kommer in i partipolitiken. På så sätt kan det politiska arbetet tydliggöras för medborgarna. Kan partierna göra politik av beredningarnas lärande och kunskap utan att störa beredningens arbete? Här gäller det att partierna på allvar diskuterar den kunskap som växer fram i beredningarnas verksamhet.

Frågeställningar:

- › Hur kan uppdragen och samspelet mellan beredning och styrelse/nämnd tydliggöras?
- › Om det uppstår en konkurrenssituation mellan fullmäktige och styrelse, hur kan den hanteras?

KOMMUNALLAGEN OM BEREDNING AV ÄRENDEN:

26 § Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, skall det ha beretts an-
tingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av
en fullmäktigeberedning.

27 § Om ett ärende har beretts bara av en fullmäktigeberedning, ska
en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör alltid ges tillfälle
att yttra sig.

28 § Styrelsen ska alltid ges tillfälle att yttra sig i ett ärende som har
beretts av en annan nämnd eller av en fullmäktigeberedning. Styrel-
sen ska lägga fram förslag till beslut i ett ärende, om inte någon annan
nämnd eller en fullmäktigeberedning har gjort det.

UTMANING 4:

Lämna dagordningen

Vem ska nomineras till det nya uppdraget som beredningsledamot? Hur gör vi uppdraget som beredningsledamot intressant?

Arbetet i fullmäktigeberedningar skiljer sig från övriga organ genom att det inte finns en färdig dagordning eller tjänstemannaförslag att ta ställning till vid sammanträdet. Det är de folkvalda som tar initiativen och inte tjänstemännen. Beredningar jobbar utifrån en frågeställning istället för en dagordning och detta blir en ny utmaning för de förtroendevalda och innebär att de behöver vara mer aktiva i att utforska frågan.

Det ligger en stor utmaning i att som beredning inte arbeta spårbundet och följa traditionella mönster. Det vill säga att de förtroendevalda fortsätter i sitt nya uppdrag på samma sätt som tidigare. Arbetet med beredningar ställer krav på att arbetssätt förändras. Det handlar inte längre om att majoritet och opposition ska sitta på varsin sida av bordet och bedriva politik mot varandra, utan det gäller snarare att försöka stå på två ben som parti- och befolkningsföreträdare. Tillsammans ska beredningen driva en process framåt för att sedan ge fullmäktige möjligheten att forma beslut utifrån resultatet.

Det är en utmaning att göra beredningsuppdraget intressant för de förtroendevalda. Då arbetet inte präglas av beslutsfattande som i nämnder kan det finnas en risk att uppdraget av vissa ses som mindre meningsfullt. De förtro-

Arbetet med beredningar ställer krav på att arbetssätt förändras.

endevalda har helt enkelt en annan bild av hur politiskt arbete ska bedrivas. Beredningsuppdraget har en annan karaktär än nämnduppdraget. Det gäller att vara medveten om den nya profilen på uppdraget och det kan vara en utmaning för partierna att hitta förtroendevalda som kan passa för denna form av uppdrag. Vilka ska nomineras? Unga, hungriga, nya, gamla eller förtroendevalda med makt?

Som beredningsledamot stärks uppdraget som folkvald ytterligare. En folkvald beredningsledamot kan tydligare uppfattas som medborgarföreträdare medan en indirekt vald nämndledamot kan uppfattas som verksamhetsföreträdare. Detta medför ökat medborgarfokus och stärker demokratin.

Frågor att diskutera

Frågeställningar:

- › Vad skiljer rollen som beredningsledamot i förhållande till nämndledamot?
- › Vilka krav bör ställas på en beredningsledamot och vilken roll bör en sådan ta?
- › Vilka bör sitta i en fullmäktigeberedning?

Fullmäktigeberedningar

Inspirationsskrift för förtroendevalda (4)

Att vara förtroendevald i kommuner, landsting och regioner är ett viktigt, roligt och utmanande uppdrag. Det är ett förtroende man alltid funderar över hur man på bästa sätt kan leva upp till. I inspirationsseriens fjärde skrift tar Sveriges Kommuner och Landsting upp utmaningar för den lokala politiken – de politiska organen och de förtroendevalda – vid införandet av fullmäktigeberedningar.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7164-999-7

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se